Ч. 164 (12.820). Львів, субота 25. липня 1931. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Четвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41, „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ЕМЕРИТИ.

Львів, 23. липня 1931.

Одно з найбільш характеристичних і заразом найбільш куріозних явищ у відносинах в Польщі це емерити. Категорія людей, про яких у ніякій іншій державі світа і не чути та яких видно хіба в соняшні дні в міських парках, як гріють старі кости і втомленими старечими очима слідкують за герцями дітвори. З самим згуком слова „емерит“ так і вяжеться постать старця, що прослужив яких сорок літ на державній службі, витратив у ній свої нерви і здоровля, і належить уже до роду тих ветеранів, яким слушно держава, за їх труди і працю, має запевнити скромний шматок хліба на склоні їх життя. Бувають, правда, випадки, що той чи другий емерит, це ще досить добра тілом і бадьора духом одиниця і своїх сил не гайнує ще на припічку, дарма, що таки до виснажуючої бюрової служби по державних установах більше не годиться.

Так, здається, буває скрізь у світі. Кажемо „здається“, бо про цю правду можна геть забути, коли глядіти на „емеритів“ у Польщі. *Це величезна армія молодих і здорових людей*, яких викинено з посади без ніякої раціональної причини, у величезній більшості на основі тих постанов праґматики, які дозволяють не подавати причини деліквентові, і *яким держава мусить виплачувати емеритальну платню.*

Емеритами стають люди не тільки молоді і здорові, але й найбільш у свойому фаху кваліфіковані особи, з теоретичним знанням справи і практичним досвідом, при чому частенько буває що „емеритують“ саме тих, які й люблять свою працю і ще довгі роки могли би їй віддаватися. Від кількох літ масова продукція таких „молодих емеритів“ (повстала вже навіть така спеціяльна термінольоґія, яка й перестала вражати своєю парадоксальністю: цеж так, якби хтось сказав „сивий школяр“ або „виґімнастикований паралітик“) збільшилася надзвичайно. Збільшилися надзвичайно ряди молодих неробів, експльоататорів скарбу й навпів-нуждарів. Бо з одного боку такий здоровий 40-літній емерит, отримуючи яких 200 зол. місячно, дістає їх цілком дармо, з другого боку — маючи рідню, не може за ці гроші у місті вижити, тим більше, що додатковий заробіток нині важко денебудь здобути, а ще важче вчитися у тих роках нового звання.

Якіж причини масового переношення „у нечинний стан“ здібних до праці урядовців? Партійно-політичні і національно-політичні. Проводючи в життя засаду, що урядничий апарат не має спиратися на критеріях компетенції, фахової освіти й поступенного довголітнього практичного досвіду в тій самій ділянці від найнижчого щебля урядничої посади, — лише на критеріях одноцільности політичних переконань з кожночасним правлячим табором, — переводиться „чистку“ урядничого апарату з усіх політично-несимпатичних елементів. Очевидно, при такій процедурі завсіди є необмежене поле до „прочищення“ не стільки особи, скільки посади, потрібної для іншого кандидата.

Друга причина — національна політика. Тут приходять до слова всі українські залізничники, почтовці, вчителі й нечисленні моґікани з адміністраційних урядів. Раз-у-раз читачі читають про несподіване спенсіонування якогось українця-учителя середньої школи, який має усі найкращі кваліфікації, ніколи не мав ні одної дисциплінарки і є справжнім, з замилування, педагогом. Вираховують йому емеритуру нпр. за 15 літ педагогічної праці і залишають несповна сорокалітнього вчителя з жінкою і дітьми, які має утримати за стокількадесять золотих. Очевидно, що на його місце приходить інший учитель, бо посада зовсім не стала зайвою... Недавно спенсіоновано одного ок. сорокалітнього адміністраційного урядовця, який будучи короткий час у міністерстві, був у свойому відділі найстарший фаховими кваліфікаціями (спеціяльними вищими студіями) й роками служби й наймолодший — платнею. Цю людину, зрештою зовсім аполітичну, не лише не підвищувано рангою, але й врешті — цілком спенсіоновано, — очевидно без подання причини. Є українцем. — Окрема катеґорія емеритів відноситься до війська. Це справа голосна і мала численні інтерпеляції польських опозиційних послів. Відповідальні військові чинники відповіли, що просто нема куди дівати абсольвентів старшинських шкіл і курсів і тому треба для них опорожнювати старшинські місця...

Справа польських емеритів стала знову голосна у звязку з нинішньою скрутою у Польщі. Пос. Голувко оголосив пламенного листа до урядовців, накликуючи до спокою і т. п. і пояснюючи їм — зовсім слушно — що Польща вгинається під балястом бюрократії. „За багато урядовців у Польщі, забагато людей, які кожного „першого“ беруть зі скарбових кас пенсію“. І тут наводить цифри справді страхітливі: в ухваленому на біж. рік бюджеті (у висоті 2.886 міліонів зол., — тепер його „компресують“ до висоти 2.450 міл.) особові видатки мали виносити 1.132 міліони, себто майже 40 проц. цілости бюджету, а коли додати до цього ще *майже 300 міліонів на емеритури й інвалідські ренти*, то виходить, що 50 проц. бюджету йде на проїдання. Це справді, як каже автор листа, цифри страшні. І слушно стверджує він, що польський „державний апарат є задорогий і завеликий, що робить його апаратом важким і мертвим“. Тільки пізніші виводи п. Голувка вже досить нефортунні, ті, які виправдують цей стан тим, що „так — мовляв — склалася польська дійсність“, при чому, згідно з прийнятим звичаєм, скидає цілу вину на „спадщину по займанцях“ і на „австрійські й російські взори“. (Це така мода у Варшаві кидати громи на „найпоганішу“ колишню австрійську бюрократію, хоча ми, у Галичині, австрійському „Беренлянді“ й місцем заслання австр. урядовців, нераз маємо нагоду досить ніжно згадувати австрійський урядничий апарат, всетаки будований на засадах фаховости й компетенції!).

У відповіді п. Голувкові Ст. Стронський на сторінках ендецької преси звертає увагу, що саме в рр. 1925 до 1930 число державних функціонарів збільшилося на 37.000 осіб. „Поруч зі збільшуванням чинних посад, ще дужче множено нечинні, але платні посади молодих емеритів, усуваних лише на те, щоби іншим зробити місце, наслідком чого видатки на емеритури, які в бюджеті на 1925 рік виносили 60 міліонів зол., побільшилися у 1930 році у безприкладний спосіб до потворної висоти *170 міліонів золотих річно*“. На цю саму тему говорить і орган польських залізничників „Ґлос Колейовца Польского“: „Що урядовців у Польщі забагато, трудно над цим сперечатися. На це повинні дати відповідь не урядовці, але ті, які, замість створювати можливости розвитку промислу, торгівлі і хліборобства, де львина частина нинішніх урядовців віддавна могла би працювати з успіхом, — розбудовували в державі етатизм, творючи нові уряди, а крім того масово переносили молодих людей на емеритуру, щоби їх місце віддати новим людям“...

Нам, українцям, менше цікаво знати, хто винуватий, що сотні міліонів податкових грошей іде на емеритів, а міліярдові суми на „задорогий і завеликий“, „заважкий і мертвий“ бюрократичний апарат, Чи це ендеки зробили, чи санація — — фактом є, що такий стан тріває [redacted], а нинішня акція редукцій і „ощадностей“ — збільшить знову видатки на платних неробів — емеритів.

Спроби нового вимушення.

Рефлексії після німецьких відвидин у Парижі.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 20. липня 1931.

I.

Сьогодні вранці німецькі міністри пп. Брінінґ і Курціюс виїхали відси до Льондону, а з ними поїхав туди цілий гурт міністрів — анґлійські, французькі, італійські, японські, навіть бельгійські й американські: цього вечора розпічнеться там, під проводом п. Мекдональда, велика міжнародня конференція, якої предметом має бути „розгляд німецької кризи фінансової й економічної“ — виключно тільки це і ніщо інше. Зосібна не вільно буде там говорити ні про ревізію пляну Юнґа („дефінітивного“), ні про ревізію Версайського мира, ні взагалі про політичні справи й питання. Такого обмежування предмету льондонської конференції зажадали французькі міністри, і це була conditio sine qua non їх участи в конференції, на яку вони зрештою згодилися тільки дуже нерадо, добачуючи в ній, мабуть не безпідставно, одну з анґльо-саксонських затій на приниження, а принаймні обмеження, теперішнього верховодства Франції над Европою взагалі і над Німеччиною зосібна.

Зайва річ пророчити, чи льондонська конференція „вдасться“ і до якої міри. Зрештою, заки цей допис дійде до нашої ґазети, редакція вже матиме телеграфічні звідомлення про вислід конференції. На сьогодні буде в нас доволі, коли спробуємо відповісти собі на питання, яке накидається всім нам: що означає те, що діється в останніх тижнях, від несподіваного виступу през. Гувера, через грізні потрясення в Німеччині, до гостини німецького канцлера (першої в історії) в Парижі й аж до льондонської конференції?

II.

Що воно означає? Воно означає новий, і то семи-милевий крок до знівечення Версайського мира в його основах економічних і політичних, тобто до повалення тієї системи, яка від доброго десятка років давить цілу низку переможених народів і країв.

Економічну підставу Версайського мира звела до абсурду німецька фінансова катастрофа останніх днів. Автори Версайської грамоти хотіли держати німецьку економію за горло трохи не цілу сотню літ; кілька німецьких поколінь, роджених і ненароджених, мало, мовляв, платити вчорашнім переможцям „репараційні“ гарачі в астрономічних числах золотої валюти. Пок. Клемансо і його прибічники думали, що Бог-зна яку хитру штуку втяли, коли відкинули німецьке предложення одноразової, високої та проте „можливої“, контрибуції; їм забаглося було увіковічнити господарську залежність Німеччини. Нині вже й сліпі пізнали, що це абсурд, бо Німеччина ані не може ані не хоче платити безконечні гарачі. Показалося, що гроші, які досі Німеччина платила переможцям, в дійсности вони платили самі собі, бо гроші ці походили з величезних позичок, які Німеччина затягала в переможців, а бодай в одної частини пермождців — в Анґлії й Америки. Показалося далі, що не зважаючи на ці величезні позички німецька економія й німецькі фінанси нездужають і котяться до катастрофи яка повалилаб нетільки сусідуючі з Німеччиною держави середньої Европи, а потряслаб й фінансами й господарством її вірителів — анґлійських і американських. Виступ през. Гувера в обороні Німеччини був одночасно виступом в захист американських міліярдів, уміщених у Німеччині. Якби Франція була відразу, безпосередньо після заклику Гувера, поспішила на підмогу німецьким фінансам, то німецька фінансова криза певне була би трохи притихла і відсунулася — на рік, чи на два. Радикально вилічити німецьку господарку Гуверівський плян (навіть якби був зараз принятий Францією) не міг.

III.

Але що Франція пляну цього не прийняла, то заклик Гувера тільки прискорив хід катастрофи; він перетворився в алярм: ратуйся хто може і мерщій тікай із своїми грішми з границь Німеччини!

Німеччина розпочала котитися у пропасть — спершу фінансову, а далі господарську й політичну. Ще трішки, а булаб відродилася грошева інфляція; ще трохи, а цілі міліонові верстви німецької людности були би попали в голод і нужду; ще мент, а прийшлаб у Німеччині черга — на кого? — на Гітлера чи більшовизм? — на всякий спосіб на соціяльну ворохобню, може й революцію.

Як до сього мала ставитися сусідня Франція?

Одна частина французької громадської думки, і то не маловажна, взивала уряд здержатися від якоїнебудь помочі Німеччині. Чим гірше в Німеччині, тим краще, мовлянь Франції. Заволодіє Гітлер, то це буде прекрасний претекст наново окупувати Надренщину, а то навіть, користуючись своєю небувало кріпкою армією, увійти в Німеччину, розбити її єдність, направити осьтак „фатальну помилку" Клеманса, котрий позволив був німецькій республиці не тільки зберігти, а ще й затіснити державну єдність: цієї „помилки" ніколи не простили Клемансові французькі націоналісти, навіть ті, котрі позатим його обожають. А вселиться в Німеччину більшовизм, то воно, мовлянь, теж не таке то лихо. Раз, що він на довгі часи ослабить Німеччину, а друге, що осьтак можна буде дістати червону армію, досі як не як, а ще не в пару французькій — під французькі ударні баталіони, і зробити з нею „порядок".

Друга частина французької громадської думки, безконечно слабша від першої, домагалася чогось просто протилежного: порозумітися з Німеччиною на всіх точках, значить, згодитися на занехання репарацій, на ревізію Версайського мира, і на установлення нового територіяльного статуту Европи — все те в дружньому порозумінні, тобто в союзі з Німеччиною.

IV

Ні за одною, ні за другою думкою теперішній уряд не пішов. Він вибрав третю дорогу — мовлянь, посередню. Думку уряду виложив учора канцлерові Брінінгові голова французького уряду п. Лаваль. Франція, сказав він, дасть Німеччині фінансову поміч у формі довгоречинцевої позички, та під гарантіями двох родів: під гарантіями економічними і гарантіями політичними. Економічні гарантії полягалиб у контролі над німецьким скарбом і на гіпотеці на німецьких митних доходах, а політичні гарантії? „Треба безумовно, раз на все, зректися змагань до ревізії військових постанов Версайського договору; треба оконечно прийняти істнуючі кордони, передовсім кордони „польського коридору". До Льондону французькі міністри згодилися поїхати єдино тільки на те, щоби розглядати фінансовий бік справи з виключенням усяких політичних питань. Останні мають бути застережені тільки до безпосередніх переговорів між Францією і Німеччиною. А евентуальна фінансова льондонська угода тільки тоді обовязуватиме Францію, коли Німеччина спершу підпише політичні умови французькі.

Це французький віз і перевіз. І з цим поїхали міністри в Льондон.

На перший погляд усе те виглядає на великий тріюмф Франції і її союзників („коридор"!) і справжню Каноссу Німеччини. Одначе в дійсности воно не зовсім уже й так.

V.

По-перше, Вашингтон і Льондон, а за ними й Рим і мабуть навіть Брюссель, рішуче противні не то вже „отурченню" Німеччини Францією (колишня контроля турецьких фінансів Абдул Гаміда), а й якому небудь новому політичному опутанню Німеччини Францією. Більше цього: в усіх цих столицях відповідальні політики розуміють, що ревізія Версалю неминуча, і з нею ревізія европейського територіяльного статуту — неминуча за згодою чи без згоди Франції. Так впр. мимоходом кажучи, деяка цікавість англійського світа до справи Східньої Галичини — не припадок, і не вислід хвилевої сентиментальщини, а — „нічтоже сумняшася" — один з деталів, і то зпоміж дрібніших, і один зі симптомів у розвитку англійської політичної свідомости. Значить, з цього боку Німеччині поважної небезпеки нема.

По-друге. Що таке політичні ґарантії? Коли залишити на боці ґарантії територіяльні, про які в даному разі між Францією і Німеччиною немає мови, то що лишається? Нові підписи? Нові договори? Нові заяви канцлера чи міністра закордонних справ у парляменті?

Слова, слова, слова! Слова і — шматки паперу, видерті і вимушені противником у скрутну хвилю. Що інше?

З. С.

Розправи проти б. українських послів.

В четвер 23. ц. м. почалася перед Найвищим Судом у Варшаві касаційна розправа *проти б. посла Івана Ліщинського* від вироку суду присяглих у Львові, яким засуджено його на 6 місяців тяжкої вязниці за промови на вічах. Тогож дня відбудеться перед Найвищим Судом і касаційна розправа *проти б. посла Олександра Вислоцького* від вироку апеляційного суду в Люблині, яким його засуджено на 2 роки тюрми зі ст. 129 к. к.

Крім того дня 11. серпня відбудеться перед апеляційним судом в Люблині розправа *проти б. посла І. Ліщинського*, котрого дня 30. квітня ц. р. засудив окружний суд у Рівнім на 2 роки тюрми зі ст. 129 к. к.

У всіх цих розправах виступає оборонцем адв. д-р Степан Біляк.

Ширіть наш часопис!

З історії „Рідної Школи".

(На маргінесі книжки Льва Ясінчука: „50 літ Рідної Школи").

V.

Школи.

За основування українських приватних шкіл взялося Р. Т. П. також пізно, бо майже аж по 20 роках істнування, хоч можливостей до істнування і вдержання таких шкіл не було менше, ніж пізніше чи тепер. Але не було до цього психольоґічного наставлення.

В цілій Галичині не було ані одної виділової (міщанської 7-клясової) школи з українською мовою навчання. Потребу таких шкіл відчували пекучо, писали в цій справі меморіяли і петиції, але це не помагало. І щойно 4. червня 1898 р. виринула перший раз думка на засіданні головного виділу Р. Т. П. оснувати свою приватну виділову школу, коли краєва влада не хоче допустити жадної виділової школи з українською мовою на краєвий фонд. Вибрано тоді окремий комітет і він — на диво! — справився з приготовчою працею так, що *вже після вакацій отворено справді дівочу школу виділову, яку названо іменем Т. Шевченка.* На ведення школи за

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 25. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. В. ПРОХОДА.

Українське сокільство за кордоном.

I.

Батьківщиною сокільської ідеї є Чехословаччина. Основоположником сокільства був великий славянин д-р Мирослав Тирш. Він за допомогою Індржіха Фіґнера оснував у Празі в 1862 р. перше руханкове товариство „Сокіл". Він був і його ідеольоґом, написавши в 1870 р. „Наше завдання, напрямок і мета", цю справжню сокільську евангелію. „Соколові" він поставив величезне завдання — обєднання кращого активного елементу своєї нації й організацію народньої енерґії. Він сказав, що сокільська справа у відношенні до всіх кол громадянства є ніщо інше, як фізичне та моральне виховання й ушляхотнення всієї нації, що має метою виплекати в народі його силу, хоробрість, шляхотність і відпорність, а тому мусить змагати до того, аби в майбутньому весь нарід опинився в її крузі.

Сокільська ідея є вихованням фізичним і духовим, національним, демократичним, соціяльним — вихованням для вільного незалежного життя. Сокільство є перш за все фізичним вихованням усього народу, себто є вихованням загальним, масовим, чим і відріжняється від спорту, який є більше вихованням індивідуальним. Сокільство хоче, щоб увесь нарід був фізично й морально здоровий, сильний і вільний.

З фізичного виховання при його належній постановці випливає і моральне та духове виховання. Тирш сказав, що сила, здобута руханкою, заховується моральністю. Хто нищить неморальністю свіжість і силу свою, той не є справжнім соколом. Точність та моральна чистота є перш за все окрасою сокола. Сам по собі сучасний спорт або однобічна руханка без належного виховання розуму й серця, без глибоких морально-етичних основ веде до занепаду. Це ми бачимо хочби на прикладі ґандіяторів старого Риму. Вся їх чинність скінчилась і не вийшла поза межі арени, а їх слава залишилась під румовищами тієї арени.

Сокільство є великим чинником національного виховання. Воно зберігає всі кращі ознаки нації. Сокіл без національної етики, без своєї національної самоповаги, що йде на послуги сильнішій нації, забуваючи про свою власну, що не гордиться своїм національним імям, — не є соколом у дійсному розумінні цього слова. Сокільство плекає шляхотний націоналізм, позбавлений всякого безоглядного шовінізму і брутального насильства. Його гаслом є: „Чужі права шануй, але своїх нікому не даруй!"

Сокільство зародилось у поневоленого народу. Воно поставило собі завданням вибороти для своєї нації незалежне життя. І ми бачимо, що чехословацький нарід протягом півстоліття осягнув свою мету, бо виконав Тиршів заповіт. Тирш говорив: „У кожній галузі діяльности будьте рівні з іншими, а коли можливе, опередіть усіх... Народи чим менше численні, тим більшу діяльність мусять розвинути, щоб і при тій своїй малій чисельности були й залишились здібними та відповідальними членами людства, отже тим більше повинні дбати про свій здоровий розвиток і поступ..."

Сокільство змагає до виховання демократизму. Воно нікого не виключає зі своїх рядів. Чи пан, чи не пан — всі ми рівні як люди. Сокільство оцінює людину не по тому, що вона має на собі чи в кишені, а по тому, що вона має в голові й серці. Сокільство є практичною школою демократизму. На вправах і на здвигах та в приватному житті багаті й убогі, без ріжниці титулів, урядів і посад — усі є для себе побратимами й сестрами. І тут слід виконувати заповіт другого основоположника сокільства, Індржіха Фіґнера: „Хай нас звязує в міцну цілість любов до Батьківщини, любов до нашої справи. Будьмо-ж товариством згідним, щоб нас не розєднували ані погляди політичні, ані релігійні... Заможний хай буде братом для того, кому доля судила менше. Хто працює для добра Батьківщини розумово, хай буде щирим побратимом тому, у кого долоні вкриті мозолями від чесної праці..." Треба оцінювати людей не по їх словах, а по їх поведінці в минулому й сучасному, по їх внутрішніх якостях розуму, душі, серця і вдачі. Тоді кожний займе належне місце в загальній праці для добра нації і виконає свій обовязок перед Батьківщиною.

Сокільство змагає до виховання соціяльного почуття, соціяльної справедливости та гуманности. Воно базується на плеканні любови, а не заздрости й ненависти, самовідданости, а не еґоїзму. Засади рівности і братерства в сокільській праці самі по собі витворюють моральну атмосферу, необхідну для соціяльного поступу. Насильство над слабшим є противним для сокільства. „Потрібно голов і сердець, а не пястуків" — сказав сокіл президент ЧСР. д-р Т. Г. Масарик. І сокільство змагає до цього.

Сокільство виховує зрозуміння справжньої волі, базуючи її на добровільній карности. „Де нема послуху, там нема свободи тривалої і забезпеченої" — сказав Тирш. „Бути вільним в суспільстві — це значить визнавати його закони і скрізь тим законам добровільно коритись". Добровільна карність ушляхотнює серце, виховує стійку вдачу, робить нас здібними на самопожертву, коли добро загалу того вимагає. Таке виховання зробило надзвичайно велику прислугу чехословацькому народові в часах світової війни. Воно покликало до життя леґіони, що стали до боротьби за своє й національне визволення.

Все сокільське виховання базується на засадах поступу. Минула велич і заслуги самі по собі нічого не дають для сучасности. Той, хто хоче жити, мусить боротись, мусить рухатись. „Де зупинка — там смерть, лише рухом живемо". Сокільство прямує постійно вперед. „Вічний рух — вічний спокій". Але цей рух мусить бути тривалим. Поступ не є підскок, але розвиток. Отже впертість і тривалість у досягненні поставленої мети, а після того знову вперед. Неустанна праця для ліпшого майбутнього характеризують сокільську працю. Там, де сокільські організації цього не роблять, нема соколів, є лише безвартісні для нації назви. Всі мусять працювати, бо сокільська справа є справою цілого народу.

(Продовження буде.)

—o—

алицький сойм також субвенцію. До школи вписалося 32 учениці, надзір перебрала учит. М. Лісецька; першим директором став дир. акад. гімназії Евг. Харкевич, а катехитом о. Д. Лопатинський. Школою люди захопилися, а цілий учит. збір відмовився протягом цілого року платні в користь школи. Школа гарно розвивалася й донині вона істнує.

Коли школа ім. Шевченка мала вже 5., 6. і 7. клясу, треба було подумати над її продовженням і завершенням. Тому в *1903 р. отворено приватну учительську семинарію у Львові (дівочу)*; була це перша приватна середня школа українська взагалі. (В тім самім році основано в Перемишлі дівочий український ліцей, а в 1906 р. СС. Василіянки відкрили жіночу гімназію у Львові). Першим директором учит. семинарії став д-р Мих. Коцюба, але школа не діждалася до війни права прилюдности й була звичайним курсом, хоч писано петиції, ходили делегації до намісника й до міністра і т. д. Одначе все розбивалося на опорі автономної Краєвої Ради Шкільної. Але все те не застрашило вже Р. Т. П., бо власна праця заохочує, додає гарту і веде таки кінець-кінців до успіху.

За прикладом Львова пішов край. Там була не менша потреба *рідної* школи. А примір потягає скорше, ніж високі патріотичні слова. І повстають українські приватні школи народні по селах, містечках і повітових містах, школи виділові, курси гімназійні і гімназії, які відограли в організаційному і культурному житті довоєнної Галичини надзвичайну ролю. На жаль, війна прийшла для нас за вчасно, чи пак ці школи основано за пізно...

В довоєннім часі велися українські гімназійні курси в 36 місцевостях Східної Галичини, а з деяких курсів розвинулися правильні гімназії. А саме: в 1908 р. відкрито українські гімназії в Копичинцях і Яворові, в 1909 р. в Рогатині, Перемишлянах і Городенці, в 1910 р. в Буську, Збаражі, та повну учительську семинарію в Коломиї. А після того зростали приватні гімназії і семинарії „Р. Ш.", як гриби по дощі.

Враз із зростом приватних шкіл Р. Т. П. зростало довіря широких мас до Товариства, видобувалася енергія з тих мас, а що важніше: зростала щедра, загальна жертвенність, яка виховувала націю. І жаль приходиться мати до проводу У. Т. П. та до колишнього національного проводу взагалі, тобто до дідів і батьків, чому цього скорше не зробили, чому таким черепашним ходом ішли вперед та не мали ніякого поспіху. Зачинали ще можливо вчасно, майже рівночасно з іншими сусідами, але надто вже спізнялися в праці. Чиж сини і внуки мають іти тут слідами попередників?

С. Перський.

———o———

З життя Рівенщини.

„Санітарна" опіка над УНДО-м. — Повітова кооперативна нарада.

Рівне, в липні 1931.

I.

Ми вже писали, що рівенське старoство не дозволило на партійну конференцію УНДО дня 12. ц. м., на яку прибув був пос. З. Пеленський, хоч на партійну конференцію українських соц.-радикалів на день 19. ц. м. свого дозволу не відмовило (вона вже відбулася в Басовім Куті біля Рівного). Письменна заборона прийшла аж 13. ц. м. і тому правду говорив представник влади, що письменна заборона певно ще в дорозі. Разом з письмом, що не дозволяло на конференцію, прийшло ще друге письмо, яке подаємо в цілости:

Rówieński Starosta Powiatowy
L. dz. b/2/11/31.

Równe, dnia 11. lipca 1931 r.

Do Zarządu Powiatowego Narodowego Komitetu „U. N. D. O." w Równem, ul. Hallera 15.

W związku z nadesłanem zawiadomieniem z dnia 7. VII. b. r. o otwarciu lokalu Powiatowego Narodowego Komitetu U. N. D. O.: w Równem przy ul. Hallera 15, komunikuję, że na zasadzie Rozp. Min. Zdrowia Publicz. z dnia 25. VII. 19 3 roku (Dz. U. Nr. 84 poz. 653) wspomniany lokal nie odpowiada przepisom wyszczególnionym w wyżej zacytowanych rozporządzeniach, przeto na podstawie art. 11 ust. z dnia 25. VII. 1919 r. (Dz. U. Nr. 67 poz. 402) unieruchamiam takowy aż do czasu doprowadzenia do należytego porządku.

Starosta: St. Bogusławski.

В день по одержанню повищого письма явилася поліція й опечатала льокаль. Тепер бодай двічі в день приходить контролювати, чи печатки не нарушені. Печатки є зідвору — їх може зірвати, хто захоче і питання, хто за це відповідавби. Льокаль опечатаний, тому як можна завести „санітарні" порядки в ньому, як цього в письмі бажає п. староста. Яке щастя, що маємо в Польщі „санітарні" розпорядки, які можна причіпити, де лише цього треба — навіть до канцелярії партійної установи. При тім слід зазначити, що та „санітарно" небезпечна кімната — це звичайна мешкальна кімната в домі при одній з головних вулиць, в якім від десяток літ живуть люди і їх староста не виселює. Для звичайних смертельників мешкання в домі ч. 15 при вул. Галера добре; для УНДО нездорове — так думає рівенський староста. Думаємо, що певно й сам староста щиро сміявся, як підписував „санітарне" письмо для УНДО.

II.

На Рівенщині живо розвивається кооперація. В повіті маємо понад пятьдесять українських споживчих кооператив. А в останньому році започатковано і молочарську кооперацію завдяки орґанізаційній праці "Маслосоюзу". Вже від довшого часу відчувається в Рівному потреба орґанізаційного і торговельного центру для кооператив. Над цею справою радили вже кілька разів кооператори Рівенщини.

На день 19. п. м. скликав рівенський Украінбанк нараду кооператив, на яку прибули делеґати 30 кооператив у числі 70 осіб. Звідомлення з інструкторської праці в повіті зложив директор Украінбанку п. Кентшинський, а про стан кооператив у повіті говорив ревіз. Стефанський. По дуже річевій дискусії на тему орґанізаційної праці в повіті вибрано делеґатів кооператив до інструкторського відділу при Украінбанку.

З черги приступлено до нарад над орґанізацією повітового кооперативного центру. При цій точці нарад представник Р. С. У. К. посол З. Пеленський виголосив реферат, в якім вказав на потребу повітового кооперативного центру, як завершення орґанізації на місцях. Лише через орґанізацію повітового центру зможуть селяни зорґанізувати збут своїх продуктів. Розбудова сільсько-господарської кооперації — це майбутній добробут нашого села. Сільську кооперацію будуємо власними силами — таксамо збудуємо і Повітовий Союз. Майбутній Союз мусить бути відразу добре матеріяльно вивінований кооперативами, бо лише тоді сповнить завдання, які поставлять до нього сільські кооперативи. Реферат пос. З. Пеленського, виголошений приступно та ілюстрований примірами з нашого і чужого кооперативного життя, нагородили рівенські кооператори грімкими оплесками. По рефераті забирали голос численні кооператори, виказуючи повне зрозуміння ваги Повіт Союзу та його доброго матеріяльного уфундування. Вкінци вирішено, що по переведенню відповідної приготовчої акції на селах на найближчій осінній кооперативній анкеті кожна кооператива зможе заявити про своє приступлення до Повіт. Союзу з відповідним уділом.

Кооперативна нарада виказала дуже високий культурний і національний рівень нашого волинського села. Тому є запорука, що кооперація Рівенщини буде йти певно і послідовно дальше шляхом нашої національної кооперації.

Клим-ко.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 25. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЄМ ЛІТЕРАТУРИ.

Суспільний світогляд критика.

У дискусії над літературою можна зовсім полишити на боці питання, який суспільний ідеал уважаємо за найвищий і найбільше животворний для її розвитку. Історія літератури дала досить доказів, що письменники, які мали про цей ідеал дуже неясні або навіть наївні погляди були більшими від тих, що могли боронити своїх поглядів, наче фахові історики та соціольоги. Навіть погляди Тена завзятущого критика французької революції не грали ніякої ролі в таких його творах як „Фільософія мистецтва" або „Історія англійської літератури", а чисто суспільна школа думання Бєлінського не стояла йому на перепоні оцінити талант дуже індивідуальних письменників, майже еготиків.

Друге питання: чи критик літератури повинен або мусить зясовувати якнайточніше свої суспільні погляди? має два ріжні значіння, які часто переплутують. Чим виразніше критик накреслить напрямну своїх думок і мету своїх арґументів, тим лекше може він порозумітися зі своїми однодумцями та противниками. Це справа методи. Є критики та ідеольоги, яким залежить головно на тім, щоби зєднати собі якнайбільше прихильників, без огляду на якість арґументів, яких уживають, бо найважнішою для них метою є практичний успіх; є інші, для яких передача думок писаним словом стає в однім мірі внутрішньою потребою здати собі справу із власних сумнівів, без огляду на те, куди розяснення цих сумнівів їх заведе і скільки вчорашніх однодумців перемінить у ворогів.

Зовсім іншого роду є питання про суспільний світогляд критика, як необхідну основу, що дає йому спромогу піддавати оцінці літературну творчість.

І тут краще критик зробить, коли зможе його зясувати для лекшого порозуміння зі своїми читачами. Ця праця може бути зайва, якщо він не має наміру розбирати суспільну основу літературних творів; здається, що навіть суха статистика могла би ствердити, який невеличкий відсоток займають у літературі твори із чисто суспільним підкладом (є це здебільша повісті).

Але критик може вибирати собі предмет своїх дослідів так само як письменник, який по вподобі, згідно зі своєю підготовкою, вибирає тему для психольоґічної студії, опис подорожі або чисто субєктивну лірику. Твір самим своїм сюжетом і формою накидає подекуди на письменника обовязок іти за ним, а проте істнування чисто суспільницької або моралістичної критики (без огляду на її напрямок) є найкращим прикладом, в якій далекій мірі критика може не рахуватися з намірами автора та характером його твору.

Чуємо часто, що критик без виробленого суспільного світогляду взагалі не може бути критиком, бо літературний твір є врешті решт суспільним плодом і полишає суспільні наслідки, які треба передбачити та переаналізувати. З одинаковим правом можна поставити тезу, що критик, який не є фільософом узагалі не може мати світогляду, бо всякий світогляд врешті решт є фільософічним, зводиться до якоїсь метафізичної теорії.

Зайве доказувати, що загальні суспільні погляди щодо яких ріжнимося мають своє джерело і своє завершення в чисто метафізичних ідеях, яких правдивість нема змоги перевірити і які є радше актом віри, ніж предметом льоґічної арґументації.

Здавалось би, що з незаперечного факту психічного вірування, майже релігійної віри в якийсь майбутній суспільний і моральний ідеал, природним висновком повинна бути пошана для людей, що дійшли до інших ідеалів також шляхом дуже складних, особистих внутрішніх досвідів, бодай напів ірраціональних, досвідів, яких не можна доказати ані перед іншими ані перед собою як самозрозумілу правду. Тимчасом, коли сходимо на сучасний український ґрунт дискусії про літературу, запримічуємо зовсім протилежне явище: суспільні погляди поодиноких критиків істнують не як одна із форм ширшого фільософічного світогляду, що бореться за свою стійність перед самим собою, шукає звязків із іншими світоглядами, щоби себе поширити та поглибити, а навпаки: ці погляди стають для критиків чимсь у роді 10 заповідей божих, які категорично встановляють, чого не вільно.

Виходить парадоксальна ситуація: суспільний світогляд замість помагати нашим критикам розуміти краще літературні явища, робить їх дальтоністами, відвертає від щораз більшої низки складних прояв творчости, — замість стати вікном прорубаним у китайськім мурі, що відмежовує нас від сучасної культури, вікном необхідним на те, щоби бачити якнайширший

ОСТАННІ ВІСТИ

ЛЬОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАКІНЧИЛАСЯ.

Офіціяльний комунікат.

У четвер 23. липня ц. р. закінчилася льондонська конференція. Видано офіціяльний комунікат такого змісту: „Горячкова втеча чужинних капіталів з Німеччини спричинила великий фінансовий крах. Втечу капіталів спричинило неоправдане недовіря ані господарською ані бюджетовою ситуацією Німеччини. Щоби вдержати фінансову рівновагу в Німеччині заступлені на льондонській конференції держави готові співпрацювати, щоби привернути довіря. Заступлені на конференції уряди доручать своїм фінансовим установам пропозиції, яких метою негайна поправа ситуації: Продовження кредиту 100 міл. дол. Нім. Держ. Банкові на 3 місяці, якого уділили центральні банки в порозумінні з Банком Міжнародніх Розрахунків у Базель. Фінансові установи ріжних держав повинні вдержати кредит, признаний Німеччині. Банк Міжнародніх Розрахунків покличе до життя негайно комітет з представників емісійних банків, які розслідять розміри нових кредитів та переміну короткоречинцевих кредитів на довгоречинцеві. Конференція з великим зацікавленням вислухала звіту канцлера Брінінга щодо спільної гарантії, яку недавно уділив нім. промисл банкові „Гольр унд Дісконтенбанк". Конференція сподіється, що ця гарантія приверне здорові основи до нормальних операцій міжнародного кредиту. Тому якщо ці розпорядження увійдуть у життя, створять підставу до дальшої акції". Комунікат підписав Мекдональд і секретар конференції Мавріко Ганкой. Вкінці конференція постановила, що комітет експертів опрацює подробиці розпорядків, конечні до реалізації пропозиції Гувера в справі міжнародніх довгів.

З вислідів конференції вдоволені в Парижі та Вашингтоні. Зате англ. щоденник „Таймс" стверджує, що конференція не дала важніших вислідів, бо Німеччині не уділено довгоречинцевого кредиту ані навіть короткоречинцевого. Брінінґ вертає до Берліна з порожними руками. „Таймс" зазначує, що відповідальні за це Франція і Америка.

МЕКДОНАЛЬД І ГЕНДЕРСОН ПОЇДУТЬ ДО БЕРЛІНА.

Найближчого тижня поїдуть Мекдональ і Ґендерсон до Берліна. Гендерсон виїде вже в цю неділю, а Мекдональд прилетить літаком у понеділок. Візита англ. держ. мужів у Берліні буде коротка.

овид, світогляд стає підземельним льохом, де критик призбирує вибуховий матеріял, щоби знищити своїх ворогів, які копають такий самий льох під тим самим китайським муром із іншого боку.

Кожна суспільна та моральна теорія може висунути таких кілька загальних принципів, які матимуть силу динамітових аргументів проти вартости літературного твору. Літературний твір є документом переживань одиниці і рідко коли намагається дати приклад, що мав би вагу загального правила. Література є історією індивідуальних переживань, подій, зворушень, вражінь та ідей, яких не можна узагальнювати, якщо не хочемо відобрати їм найглибшого змісту — неперекладного на ніяку мову загальних символів.

Критика, що протиставляє індивідуальному випадкові якийнебудь загальний принцип, домагається від письменника, щоби він був написав книжку так, щоби те, що є в ній тільки прикладом, було доказом, — те, що є подією, було законом. Коли річ іде про те, щоби доказати вартість або безвартність твору на підставі якоїнебудь загальної ідеї досить додати до неї практичний висновок: „Погляньте, яку зразкову людину змалював автор у цьому творі! наслідуйте її!" або „Погляньте, яка це нікчема із громадянського та морального погляду! чи варт нею займатися!"

Наші критики роблять це ще простіше; для них епітети „буржуазна ідеольогія", „фашист", „більшовик", „католик", „радикал", „ліберал" є попросту **ultima ratio** як найвища похвала або найгостріший осуд, які кожна авдиторія однодумців приймає по свому.

—o—

Учительська кріза в Румунії.

Централізація, яку переводить новий румунський уряд, дійшла до того, що ґенеральний директор міністерства освіти Гіцеску скликав на один день шість тисяч учителів до Букарешту, щоби вибрали собі 1.800 місць, які є до обсади. З останнього стяглися переважно селянські діти, які покінчили студії, й поїхали до Букарешту, щоби вибрати собі, а вертати без посади і без грошей до дому. Проти цього безглуздого розпорядку учительство запротестувало на лад комуністів і тоді ґенерального директора стрінула кара: йому дали упімнення та обтягнули один день платні, хоч учителям обтягають нераз платню за цілий місяць, не доказавши їм навіть вини. Аж тоді, коли 6,000 учителів прийшло до Букарешту, довідався директор народньої освіти, що тепер припадає трьох учителів на одно вільне місце.

Міністерство освіти зарядило, щоби до учительських і духовних семинарів не приймати цього року кандидатів. Дальше задумує міністерство спенсіонувати всіх учителів, що мають 35 літ служби. Крім того буде виданий новий закон, на основі якого священики не можуть бути вчителями, як це водиться ще сьогодні в старому королівстві.

—o—

Горті за охороною національних меншин.

При відкритті нового малярського парляменту начальник держави Горті згадав також про національні меншини, зазначуючи, що передумовиною мирного розвитку держави є справедлива розвязка справи національних меншин. На його думку горожани немалярських національностей є рівноправними горожанами малярської держави й користуються без перепон правами меншин. Переводячи розпорядки в справі охорони немалярських мов, уряд прикладає особлившу вагу до шкільного навчання в рідній мові. Все те пусті фрази, призначені для закордонного світу, бо на ділі охорона національних меншин у малярській республиці не практикується. Відчувають це німці та інші національні меншини, та найбільше відчуває українське населення, змайоризоване і знехтоване на кожному кроці.

—o—

Конференція круглого стола.

Англ. уряд вислав запрошення на конференцію круглого стола. Спершу має радити виділ над справами нац. меншин. Наради потревають від 5. до 26. вересня. Коли збереться повна конференція круглого стола, покищо невідомо. Найважніше запрошення є, розуміється, вислане до Ґандія, який мабуть його прийме. Будуть також заступлені індійські жінки, парії та індійська робітнича партія. Рахують також на приїзд магараджів з ріжних індійських провінцій.

—o—

Берлінська поліція при роботі.

Берлінська крим. поліція обсадила нагло дім Карла Лібкнехта і зревідувала всі кімнати. Коло 120 поліцаїв приїхало швидко на тягар. автах під дім і окружили його зі всіх боків, а тимчасом кримінальні урядовці обсадили всі входи. Всякий, хто виходив, мусів вилеґітимуватися або йти на поліцію. Коли поліційні аґенти хотіли дістатися до кімнати посла Гольке, він замкнув двері знутра і коли вони силою добилися, почав їх копати і бити. Його відставили до дирекції поліції, яка поставить його за опір перед наглий суд. Дальші ревізії тревали до пізньої ночі. Шукали за комуністичними летючками, які хтось розкинув поліції та райхсвері.

В сітях шпигунства.

Румунська влада викрила в Брашові нову шпигунську орґанізацію. У звязку з цим викриттям ведеться слідство в столиці та в інших більших містах. У Чернівцях арештували інжиніра Дайча, якого відставили до Брашова. Там зложив він дуже сензаційні заяви про нову шпигунську орґанізацію. Ця орґанізація повстала на місце тої, яку викрили минулого року, й стояла у звязку з Віднем. Кілька високо поставлених осіб доставляли шпигунам потрібний інформаційний матеріял. Арештовано кількох осіб. Між арештованими є жінка одного майора з Кишинева. Вона зізнала теж цікаві речі в справі шпигунської орґанізації.

—o—

Віроісповідання в Чехословаччині.

На основі офіціяльної статистики в Чехословаччині є 10 міліонів 833.423 римокатоликів (з того на Закарпатті 69.140), грекокатоликів 585.406, з того 7,968 в Чехії, 4.130 в Моравії, 213.794 у Словаччині і 359.514 на Закарпатській Україні. Православних є 145.583, з того в Чехії 14.828, в Моравії 9.695, в Словаччині 9.073, на Закарпатській Україні 111.897. Лютеранів (455.649), реформатів 219.321, жидів 356.768 (з того 102.474 на Закарпатській Укр.), Чехословенська церква 793.092, безвіроісповідних 853.717 (на Зак. Укр. 4.962).

Війна в Китаю.

В Китаю йдуть дальше бої між державними і червоними військами, що борються за комуністичний лад. Державні війська здобули місто Нінтус і так його знищили, що зрівнали з землею. З втратою цього міста червона армія стратила важну точку опори і держиться тільки в твердині Туньку. Радянські звідомлення потверджують вістку про розгром червоних. Командант червоноармійців Саціліи застрілився. По обох боках згинуло поверх 4 тисячі людей.

ПРИГРИВКА ДО РЕВОЛЮЦІЇ В ЕСПАНІЇ.

З Еспанії надходять далі тривожні вісти. В Барцельоні страйкуючі робітники висадили в повітря динамітом усі телефонічні каблі, які лучили Барцельону з краєм. В Севілі напали на будинок з телефонами. Прийшло до бійки з поліцією. Арештовано 25 робітників. 3 робітники померли від ран. У Мадриді влада замкнула централі синдикалістів і арештувала 44 провідників. У Севілі хотіли синдикалісти висвободити арештованих, але поліція стрілами їх відігнала. Кількох робітників тяжко ранено. Те саме повторилося в Кадіксі, де теж ранено кількох робітників.

Градові катастрофи.

В Кудринцях, пов. Борщів, упав град і знищив землеплоди на просторі 593 моргів. Пропали також плянтації тютюну. — Над громадою Городниця, повіт Скалат, перейшов буревій з градом, що наробив великого знищення в засівах. Буря ушкодила багато будинків. — Страшна буря з градом лютувала 21. ц. м. над товмацьким повітом. В громаді Клубівцях град знищив засіви на 60 проц., а саме 250 моргів жита, 200 моргів пшениці, 250 моргів кукурудзи, 100 моргів ячменю і 300 моргів вівса. — Також Бучаччину навістила градова буря 21. ц. м. Жертвою граду впали землеплоди в громадах Добропіль, Маденів і Петликівці Нові. На просторі 1200 моргів засіви знищені на половину.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·07·00—9·08·00, канадійський долар 8·97·00—8·98·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66 австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінгів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Збіжа.

Пшениця двірська 21.50—22·00, пшениця селянська 20·25—20·75, жито галицьке 21·25—21·50, ячмінь галицький броварняний 22·00—22·50, ячмінь на мливо 21·00—21·50, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галицький 24·00—24·50, кукурудза румунська 23·50—24·00, бавовня промислова 0·00—0·00, фасоля біла 31·00—33·00 фасоля кольорова 00·00—00·00, фасоля краса 00·00—00·00, горох ціл-Вікторія 33·00—34·00, горох пільний 32·00—33·00, бобик 00·00—00·00, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 00·00—00·00, сіно солодке краєве прасоване 6·00—7·00, солома прасована 5·50—6·50, гречка 24·00—25·00, льон 00·00—00·00, зубінь синій 00·00—00·00, ріпак 24·50—25·50, грисік кукурудзяний 00·00—00·00, мука кукурудзяна 00·00—00·00, отруби житні 12·00—12·50, отруби пшеничні 12·00—12·50, крупи гречані 50·00—52·00 пшоно 00·00—00·00, крупи ячмінні 00·00—00·00, пенцак 00·00—00·00, просо краєве 00·00—00·00, макухи льняні 00·00—00·00, мак синій 000·00—000·00, мак сивий 000·00—000·00, конюшина че[illegible] 000·00—000·00

НОВИНКИ

— **Маркіянове Свято на Білій Горі.** Цього року минає 120 років від дня уродин Маркіяна Шашкевича, а 20 літ від оснування в Золочеві „Т-ва ім. Маркіяна Шашкевича", що поставило собі за мету плекати й поглиблювати в нашому народі культ пробудителя Галицької Землі. Це Товариство, як відомо, влаштовує що-року величаве Маркіянове Свято на Білій Горі в Підлисю біля хреста-памятника в честь Шашкевича. Цьогорічне Свято відбудеться в неділю 26. липня (в разі непогоди — в чергову неділю, 2. серпня), а в його програму входять: архієрейська Служба Божа, яку відправить Преосв. еп. д-р Іван Бучко, йогож проповідь, дефіляда всіх вібраних перед памятником, продукції читальняних хорів та орхестр і фестин з усякими забавами для розваги гостей. Не сумніваємося, що наше громадянство явиться на цьому церковно-народньому святі якнайчисленіше і докине й від себе лепту на цілковите викупно й упорядкування Білої Гори.

— **Ревізії й арештування.** В Базарі, пов. Чортків, перевела місцева станиця поліції дня 22. м. м. ревізію в девятьох українських молодих громадян, шукаючи за зброєю та забороненою літературою. Нічого не найшли, а проте всіх арештували і замкнули в місцевім арешті на одну добу. Тогож дня поліція повідбирала військові книжочки і документи у 25 місцевих громадян, бувших політичних вязнів.

— **Отже рівноправність?** При наданні прав приватним середнім школам в Станиславові міністерство освіти відкинуло подання української жіночої гімназії „Рідної Школи" та коедукаційної гімназії евангелицької віроісповідної громади.

— **Українїка.** „Курер Станіславовскі" приніс у чч. 599—603 цінні фейлетони проф. Н. А. п. з. „Цікаві обряди на Гуцульщині".

— **Вибух бомби.** У четвер 23. липня ц. р. вибухнула вполудне бомба на Богданівці у Львові та тяжко поранила візника Фелікса Новачека, відриваючи йому обі руки. Раненого візника перевезено до шпиталю, де негайно переведено операцію. Новачек забрав сміття з залізничих домів з Левандівки і вивіз його на Богданівку. Висипаючи сміття найшов чотири пальники в коробках і тоді одна з бомб вибухнула. Поліція веде енергійне слідство.

— **За межу.** Три брати Собки, Тома, Стефан і Гринько в Кліщині, пов. Рогатин, убили 89-літнього Михайла Серанковицького в часі сварки за межу.

— **Невже політичне вбивство?** В справі замаху на громадського урядовця в Мостах Великих, Малицького, якого хтось смертельно постріляв крізь вікно, арештовано кравців Івана Германа і Івана Балка та рільника Ол. Годованського, всіх із Мостів Вел. Підозрівають, що вони пімстилися на Малицькім за його неприхильність до місцевих українських установ.

— **Герої нинішнього часу.** Перед карним трибуналом у Львові станув 22. ц. м. бувш. студент львівської політехніки В. Ештад, що на спілку зі злодіями Бернардом Кобером і Зигм. Кандлем вломилися 15. березня ц. р. до каси „Братньої Помочі" студентів політехніки і вкрали цінні папери на суму 21.000 зол. Кобер утік, наслідком чого засуджено тільки Ештада і Кандля на кару тяжкої вязниці по два роки.

— **Ще воєнні гранати.** На пасовиську коло Надвірної 9-літній Іван Кирлевич найшов гранату з часів світової війни. Граната вибухнула, ранячи троє малих дітей і 17-літну дівчину Катерину Іванців. Тяжко ранених відставлено до шпиталю. — Подібна подія сталася в Стримбі, пов. Надвірна, де також кількох дітей окалічіло від вибуху гранати, найденої в полі.

— **Засуджений хотів убити суддю.** В окружнім карнім суді у Варшаві засудили душогуба Зіновева на 8 літ вязниці. Почувши цей присуд засуджений вхопив за пульпіт і кинув ним на суддю Лявтера. Напасника зловили поліцаї, але він видер одному баґнет і кинув також на суддю. Щойно коли його звязали, суддя докінчив мотивування присуду. Той сам злочинець кинув був свого часу металевий хрест на прокуратора, що його обвинувачував.

— **Вінчання під застереженням.** Папа позволив на вінчання католицького архикнязя Антона Габсбурґа з румунською православною княжною Ілеоною (Оленою) під застереженням, що вінчання відбудеться тільки в католицькій церкві. Також діти з цього подружа мають бути хрещені і виховані по католицьки.

— **Волга має впадати до чотирьох мор.** Радянська влада затвердила ще один фантастичний плян, що перебудовує русло ріки Волги. Він має сполучити цілу сітку рік, які впадають до Волги так, щоби Волга впадала до чотирьох мор: Каспійського, Чорного, Балтійського і Білого. За два роки мають розпочатися приготовні праці до виконання цього пляну. Під проводом інжинірів Чаплиґіна і Хомутова почнеться будова гідростації зі силою 1 міліона 200.000 парових коней, яку названо „Волгострой". Будова коштуватиме коло міліярда рублів.

— **Промоція.** Інжинір хемії Степан Галаса, родом з Кривого, одержав 9. ц. м. степень доктора інжинерії на високій технічній школі в Данциґу.

—o—

Дописи.

БРОДИ. *(Ще про ювилей митрополита Шептицького).* Як уже все українське громадянство знає, в неділю, 28. червня ц. р. відсвяткувала Брідщина 30-літній ювилей свого великого Князя Церкви. Громадянство доклало усіх зусиль, щоби свято випало якнайкраще. Після двохдневного побуту й уділення духовного заспокоєння своїм вірним, опустив Найдостойніший Ювилят Броди, вертаючи автом до Львова. Попращався з нами, але не на все, бо його могутні слова душевної розради, його кличі, його невпинна праця та посвята осталися між нами. Враження вийшло добре і миле. Ось доказ: Третього дня після відїзду дістаю вельми цінного і памяткового листа такого змісту: „Дорогий Отче! Ще раз щиро дякую Вам, як організаторові ювилейного свята, за працю і труди, які Ви положили, улаштовуючи його. Рівнож прошу зложити від мене щиру подяку передовсім о. Зафійовському, о. Демчинському, усім Отцям, Паням і Панам за старання і працю над звеличанням Ювилею. Нехай Господь благословить Вас! З вдячним привітом — Андрей Митрополит". — Сповняючи волю і доручення нашого Найдостойнішого Архієрея, отсею дорогою хочу з цього вивязатися. Передовсім ще раз позволю собі зложити у стіп Найдостойнішого Ювилята слова щирої подяки за ласкаве прибуття на свято до Бродів помимо недиспонованого здоровля. Щиро дякую також епископові Іванові за ласкавий протекторат над святом, за прибуття до Бродів та відслуження архієрейської Служби Божої. Високопреподобним оо. деканам дякую за доцільні зарядження у своїх деканатах, доказом чого присутність на святі усіх майже отців кондеканальних та непроглядний здвиг народу. Усім Всечесним Отцям дякую за участь в архієрейській асисті та удержання порядку в часі ранішнього торжества. Однак признати треба, що львину частину праці у ювилейному святі вложило муз. т-во „Боян". Від цього товариства вийшла ще в минулому році головна ініціятива відсвяткування митрополичого ювилею. Не лицює може мені, як голові і співробітникові „Бояна" забирати тут голос, та коли про це ніхто дотепер ніґде не згадав, позволю собі щиро подякувати усім членам хору і орхестри за їх працю. Високодостойний Ювилят щиро дякував мені як диригентові за гарне виведення вокальних і інструментальних продукцій. Вечірний концерт, як виразились навіть дуже вибагливі чужі критики, випав під кожним оглядом артистично. Гураґани оплесків публики та вдоволення наших Найдостойніших Гостей потвердили цю думку. Вишколена симфонічна орхестра, зложена з 40 осіб, відігравши дібрані твори, зробила сильне враження. Дякую врешті всім особам, що своєю участю в концерті та своїми трудами причинилися не тільки до блискучого виведення концерту, але й до удатного улаштування цілого ювилейного свята.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 25. ЛИПНЯ 1931.

Д-р МИКОЛА АНДРУСЯК. 2)

На зорі галицько-української преси.

Заходи інших людей. — Думка оснувати „Матицю Руську" і видавати часопис. — Переговори ініціяторів. — Денис Зубрицький. — Редакційна колеґія.

Крім заходів Йосифа Левицького видавати духовний часопис, про який висловився Міклосіч перед Іваном Головацьким, „що не великий спасибіг із нього", одначе останній уважав, що ліпше щось, як ніщо („все до громади, то придасться") — старалися мабуть видавати якийсь український часопис у Львові адвокати Тустановський та Тарновецький в 1846 р. В слідуючім році заходився видавати часопис крилошанин Михайло Куземський разом з іншими сучасними патріотами. Про такі заходи галицьких патріотів оповідав раз один з них, крилошанин Іван Жуковський, прихильник окремішности нашої мови й народности, ось що: „він, Семаш і Павенцький зійшлися були перед 1848 роком, щоби нарадитися над видаванням нового часопису — і ніяк не могли згодитися, в якій мові видавати. Я був, оповідав пок. Жуковський, за мовою Шашкевича й „Марусі" Квітки-Основяненка (вона вже була в нас у Галичині відома), Куземський був за мовою біблії, виданої в Перемишлі, а Семаш за чистою старославянською мовою, бо йому здавалося, що та мова — матір руської мови й до неї треба назад повернути. На тих спорах розбилося ціле наше видавництво".

З листу чеського письменника Франтішка Властіміля Яхіма, що був у Львові від 1837 р. урядовцем, до Якова Головацького з дня 24. березня 1847 р. довідуємося, що львівські українці задумують оснувати „Матицю Руську" та видавати часопис. Ініціятором цього був Іван Гуркевич, радник краєвої бухгальтерії та член Ставроп. Інституту, що за посередництвом Яхіма звернувся до Головацького в справі пляну статуту для товариства та вказівок щодо видавання часопису. Тимчасовим редактором його мав бути Михайло Малиновський, а на протектора рішено просити митр. Левицького.

Одначе ця справа йшла повільно. Дня 14. лютого 1848 р. писав про це до Якова Головацького зі Львова Денис Зубрицький, згадуючи про купівлю галичанами віденських „Вінків" ось так: „Ваш брат писав до мене з Відня — прислав скрині Вінків, — я роздав по кілька по книгарнях, але продажа йде тупо — справді не варт для галицьких русинів що писати — а преціњ задумують тут видавати періодичне руське письмо, до якого й Вас запрошують". Ініціятори часопису, серед яких еп. Яхимович вичисляє ґуберніяльного секретаря Хомінського, скарбового адюнкта Вінковського, маґістратського радника Киричинського та власника цукорні Товарницького, шукали редактора і робили заходи в справі дозволу у тодішнього галицького ґубернатора Франца Стадіона. Останній натякав спершу перед еп. Яхимовичем, щоб українці запровадили у себе латинську азбуку; Яхимович доказував йому, що латинка не надається до нашої мови. Докази епископа мабуть переконали ґубернатора, бо коли в часі розмови Яхимович згадав йому про часопис, який задумав видавати Ставропиґійський Інститут для освіти селян в українській мові, то Стадіон виявив на це свою згоду без жадних натяків за введенням латинки.

Лютий 1848 р. зійшов на переговорах ініціяторів за посередництвом еп. Яхимовича з митр. Левицьким в справі редакції. Бажаний був такий редактор, до якого духовна і світська влада мала довіря, і тому просили митрополита, щоби позволив занятися редакцією цього часопису консисторському канцлерові Юліянові Величковському. Митрополит відмовив, заявляючи, що канцлер має до полагодження багато залеглих консисторських справ і не може трудитися редакцією „Галицької Пчоли". Колиж Яхимович представив йому, що ініціятори бажають собі мати редактором священика, митрополит запропонував на це становище о. проф. Якова Ґеровського. Вкінці на засіданні членів Ставропиґії 20. лютого 1848 р. запрошено на редактора історика Дениса Зубрицького; на нього згодився також митр. Левицький.

Сам-же Зубрицький протягом двох тижнів викручувався від цього завдання, а вкінці згодився пів року редаґувати часопис, якщо тільки найдуться матеріяли. До редакційної колеґії увійшло 8 людей, серед них Величковський, Малиновський, Жуковський, Гуркевич, Леонтович і Кмицикевич. На співробітника часопису запрошував Зубрицький Якова Головацького; повний запалу до своєї нової праці, писав до нього Зубрицький: „От новий клопіт! Новий труд мені старому чоловікові, над могилою, який ледви дві або три стрічки писав в українській мові! — але обставини є такі важні, і про них подрібно писати не треба, що я рішився для загального народнього добра жертвувати своїм спокоєм, а навіть своїм здоровлям, тому, що ніхто у Львові не хотів відважитись на це предуяття". Заявляв Головацькому, що „Галицька Пчола" не шкодитиме „Вінкові", якщо Головацькі його далі видаватимуть, а може розміркують злучити його із „Пчолою". Зубрицький сподівався 1. травня випустити 1. число „Пчоли", бо саме в той день (2. III.) подав Ставропиґійський Інститут до уряду прохання в справі видавання того часопису.

(Докінчення буде).

—o—

Однак позволю собі доповнити пропущені, а важні два моменти. Крім дітвори витала Найдостойнішого Ювилята також гімназійна молодь під проводом свого о. катихита. Після промови уч. VIII. кл. Дацкова повитав митрополита о. катехит, а гімназійні учениці вручили китиці квітів. Митрополит відповів сердечно, підчеркуючи завдання молоді середніх шкіл. Другий момент це деклямація Ірки Шустівної, уч. IV. гімн. кл. на концерті. Образець, зложений з 4 дівчаток з китицями квітів та деклияматорки, що прегарно віддала свою річ, зробив спеціяльне враження на усіх; а вручення китиць квітів Найдостойнішому Ювилятові — це любов і тих наших наймевших, котрі багато чують і знають про Свого Князя Церкви. Дякуючи вкінці усім за співпрацю зі мною та присутнім за звеличання свята, кінчу побажанням: Дай Боже, щоби Броди могли ще відсвяткувати 40-літний, 50-літн. і т. д. ювилей нашого найдорожчого нам Владики! — *о. М. Евген Осадца,* проф. держ. гімназії в Бродах.

—o—

СПОРТ.

Україна—Погонь І Б.

Відплатні змагання між повищими дружинами відбудуться в неділю 26. липня в год. 9.30 рано на грищі Чорних. Останні змагання України з Погонею Стрийською і Світезю вказують на те, що наша одинацятка вже вертає назад до давньої форми і тому слід надіятися, що й тим разом перехилить побіду на свою сторону. Як довідуємося, Погонь виступить у лиговому складі з Косоком і з новим грачем Нехцьолом на лівому крилі. Тому гра заповідається дуже цікаво і напевно притягне велику кількість глядачів, симпатиків обох клюбів.

Львів-Лемківщина-Татри.

Дня 15. ц. м. вибралися наколесники Т-ва „Плай" у Львові в числі 3 (Сев. Левицький, Вол. Мурський і Петро Харак зі Щирця) в дорогу на Лемківщину у Татри. Траса вела: Львів, Самбір, Старий Самбір, Стрільбичі, Терло, Устрики, Ліско, Сянік, Боско, Риманів, Івонич, Дукля, Жмийгород, Горлиці, Грибів, Новий і Старий Санч, Кросценко, Чорштин, Щавниця, Шляхтова (останнє українське село), Новий Торг, Закопане, Морське Око. Денно проїзджали наколесники 80—100 кільометрів і цілу ту дорогу відбули у 5 днях. Тепер наші наколесники вибралися на кілька днів у скалисті Татри на прогульку.

—o—

☦ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Михайло Мартинович, масар кооперативи „Надія" в Купчинцях, пов. Тернопіль, помер 26. м. м. в 34 році життя. В осени мин. року в часі відомих подій був тяжко побитий. Працював у ріжних ділянках культурного життя і причинився до піднесення організаційного рівня свого села. Похорон відбувся при великому здвизі громадян з цілої околиці та при звуках двох орхестр. З Тернополя були представники від Повітового Союзу Кооператив, над могилою виголошено три промови. В. Й. П.!

—o—

Виказ жертв

на будову шпиталя ім. Митрополита Андрея

(Виказ 26).

Зложили: Юв. Комітет Свята в Стрию 292 зл. 48 гр., 180 зл. Оліївський деканат, 167 зл. п. Іван Курган (збірка), 130 зл. о. Василь Бідновський, по 100 зл.: пар. уряд Озірна, і Теребовля, 57 зл. п. пар. уряд Бродки, по 50 зл.: деканат Журавні і „Надія" Жиидень, 35 зл. о. А. Мельник, 33 зл. пар. уряд Петра і Павла Львів, 32 зл. пар. ур. Бібрка, 27 зл. пар. ур. Дітьківці, 25 зл. Д-р М. Гарденський, Кути замість квітів на могилу бл. п. д-ра Куровця, 24 зл. пар. ур Сороки, 21 зл. о. Ґурґула, по 20 зл „Надія" Нежухів, пар. ур. Долинків, і М. Бордун, 16 зл. пар. ур. Мшана, 15 зл. пар. ур. Башня, по 10 зл.: Павло Антонюк Красів, пар. ур. Ожидів, Бориничі, К Андрушко і пар. ур. Збараж, — по 5 зл. пар. ур. Куропатники, Бубнище, Рахиня Солонка, Д-р Кліш, Комарно, о. Подлящецький Подозів, В. Менцінський, о. Д-р Стасюк, „Надія" Товмачик і Монастир, 4 зл. пар. ур Девятники, 3 зл. пар. ур. Соколівка, по 2 зл. пар. ур. Доважир, Городисвичі, Миколаїв, Підярків, о. Н. Паславський, Вол. Онуфрик, церква Завадів, по 1·50 зл. пар. ур. Розтадів, Вишнівчик і церков Сервіси, по 1 зл. пар. ур. Літвиська і Вишенка.

985 ам. дол. Обєднання Укр. Америк. Організацій, 31 ам. дол. Марія Бойко і Олена Шифт з колади в Филядельфії, по 25 ам. дол. Братство Св. Михаїла від Провидіння і Братство Св. Ап. Петра і Павла в Еморадж Па, 14 ам. дол., Укр. Кат. церков в Кенсінгтон, 9 дол. о. Сидорак, 5 дол. о. Петрівський, 4 дол. Осип Мазепа в Кемден, по 2 дол. о. Пристай і Михайло Зазуляк.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 23. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·50 зол., масло десерове пріма 3·50 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·50—4·70 зол.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 24. липня, година 8. веч. „Голубине серце", комедія

Субота, 25. липня, година 8. веч. „Голубине серце", комедія.

Виступи Степана Ярача викликали загальне заінтересування, чого доказом виповнена авдиторія на першій виставі комедії „Голубине серце". Вистава буде повторена в суботу і неділю. Початок 8. год. веч. Ціни місць не підвищені, зате лишка не важна.

Гостина театру „Веселий Вечір" розпічнеться від понеділку, дня 27. ц. м. Є це найкращий варшавський ревіовий театр, одночасно також найдешевший, бо ціни вступу від 1 до 7·50 зол. Початок вистав пів до 9. вечером.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Парижанка" та „Маскота".

КАСІНО: Звукова фільма: „Оркан" (Люпе Велез і В. Бойд).

КОЛЬОСЕЙ: „Б. Джонес злодійом" та „Лицарі кохання".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Страйк жінок" та „Найбільша пристрасть".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Приборкання пустунки" (Клара Бов) та „Молоді орли".

ОАЗА: Звукова фільма: „Кров на піску" (Р. Валентіно).

ПАЛЯС: Звукова фільма „За кулісами театру".

ПАН: Звукова фільма „Розкоші небезпеки" (Гарольд Льойд).

ПАСАЖ: „Розкоші батьківства" та Тім Мек Кой.

ХИМЕРА: Звукова фільма: „Наддунайський вальс" (Гарі Лідке) та звук. дод.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УПХА: „Донька вождя" (Фред Томсон) та „Лихий чар" (Джон Гільберт).

Програма радіо.

Пятниця, 24. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 16·30 Нюта Ґош: Европейка в Індіях. 19·30 Симфонічний концерт. **Липськ** (259,3) 16·00 Концерт радіоорх. 21·25 Народні німецькі пісні. **Бресляв** (325) 20·00 Колін Рос: Недовінчений континент. **Штрасбург** (345,2) 17·00 Російська музика. 18·00 Французька музика. 19·00 Віденська музика. **Гамбург** (372,2) Пополудневий концерт. 17·40 Фріц Енгель: Куріози культури. 20·30 Симфонічний концерт. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 „Манон", опера Маснета. **Берлін** (419) 19·40 Мужеський хор. **Рим** (441,2) 21·00 „Бахус у Тосканії", оперетка. **Прага** (486,2) 19·30 Популярні пісні. 21·00 Концерт чеської Фільгармонії. **Мілано** (500,8) Хоральний концерт. **Відень** (516,4) 20·15 Джез. 22·10 Концерт капелі Реміш. **Рига** (524,5) 17·00 „Веселі куми", опера. 19·05 Симфонічний концерт. **Мінхен** (532,9) 18·40 Франк: Соціяльні проблеми. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. 19·30. Відчит.

Субота, 25. липня 1931.

Братислява (278,8) 12·30 Концерт радіоорх. **Штутґарт** (360,1) 12·20 Органова музика з монастиря Ульм. 19·30 Рода-Рода оповідає анекдоти. **Гамбург** (272,2) 12·30 Популярний концерт. 16·00 Камер. концерт. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 22·15 Танкова музика в басену Лідо. **Берлін** (419) 16·05 Концерт мандоліністів. 17·30 Давна музика. **Стокгольм** (435,4) 21·55—24·00 Давна і нова музика танкова. **Рим** (441,2) 13·30 Радіоквінтет. 21·10 „Іріс", опера Масканія. **Прага** (486,2) 16·00 „Севільський цирульник", комічна опера. **Відень** (516·4) 11·30 Легкий концерт капелі Шік. 16·30 Іванна Степан читає власні твори. 17·00 Легкий концерт капелі Гайґер. 22·50 Джезбенд. **Мінхен** (532,9) 16·10 Анні Креп грає на цитрі. 18·45 Твори Моцарта. 19·40 Концерт клюбу цитристів. **Будапешт** (550,5) 19·10 Циганська музика. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 19·00 Літературна авдиція.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 24. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Концерт з грамофонових плит. 13·10, 14·50 Комунікати з Варшави. 15·10, 15·45 Музика з грамофонових плит. 15·25 Відчит д-ра Івана Брика про передісторичні памятки Сх. Галичини. 16·30 – 17·10 Трансмісія з Варшави. 17·10 Авдиція для хорих. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Камеральний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 Технічна скринка. 19·40 Господарський огляд. 19·55—20·10 Трансмісія з Варшави. 20·15 Концерт з Варшави. 22·00 Трансмісія з Варшави. 22·30 — 24·00 Музика з Варшави.

Субота, 25. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варш. час. 12·10 Грам. плити. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Грам. плити. 15·25 Відчит з Варшави. 16·00 Слуховище для старших дітей. 16·30 Концерт для молоді. 16·50 Відчит з Кракова. 17·10 Серед книжок. 17·25 Грам. плити. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Концерт попол. 19·00 Всячина. 19·20 Грамофонові плити. 19·40—20·15 Трансмісія з Варшави. 20·15—22·00 Концерт з Варшави. 22·00—22·25 Трансмісія з Варшави 22·30 Шопенівський концерт. 23·00—24·00 Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

Від 25. VII. ц. р. виступає наш театр у Ворохті в салі „Народнього Дому". В репертуарі оперетка, драма, фарса, комедія. — Ансамбль при власній джезбендовій орхестрі числить 30 осіб. — Перша вистава в суботу дня 25. VII. „Панцик". — Початок в год. 9. з вечора, білети можна дістати вже в Базарі.

Ширіть наш часопис!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 1538

АДВОК. КАНДИДАТ з 4-літ. адвокат. практикою при пов. суді шукає з 1/9 ц. р. місця в адвоката. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О.". 83 2—10

МАШИНА ДО ПИСАННЯ українсько-польська оказійно на продаж. — Генрик Меддер, пл. Смольки 1. 89 2—3

2 ПОКОЇ з кухнею, повний комфорт у домі при вул. Рицерській ч. 18 негайно до винайму за місячним чиншом у господаря, тел. 61—65. 93 2—3

РУТИНОВАНИЙ і солідний конципієнт із 4-літньою адвокатською і судовою практикою, який може самостійно вести канцелярію, обійме місце конципієнта від 1. IX. 1931 р. Письменні зголошення до „Діла" під „Солідний". 74 2—4

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland - Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 86—?

Присилайте передплату!

1 ЗОЛ. направу брошки, перстенця, кульчика золот. платиш у **МАНДЛЯ, вул. КОПЕРНИКА** напроти Кіна „Коперник".

Український пансіонат для дівчат

отвирає з днем 1. вересня 1931 р. п. СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА **в Стрию,** Костюшка ч. 22. Приймається панночки до семинарії або до гімназії. Приміщення в новій з комфортом урядженій хаті в середмістю — харч здоровий, достатний, пять разів денно. Солідна опіка старшої пані. Все за оплатою **по 90 зол. місячно.** На бажання фортепян на місці. — Зголошення приймає і інформації дає до дня 25. серпня 1931 р. п. Стефанія Погорецька Wełdzirz koło Dolliny, poczta loco, — а потім у Стрию. 82 2—4

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 30 сот.

МИКОЛА МАТІЇВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

СМІХ ЗЕМЛІ

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п. або в книгарнях.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів, Ринок 10.